

MİLLÎ SAVAŞ HİKAYELERİ

Mehmet Demirci

Bugünlerde Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun *Milli Savaş Hikayeleri* adlı kitabını okudum. Yazara fazla sempaticim yoktu fakat yazdığı hikayeler beni adeta çarptı. Kitapta Millî Mücadele yıllarındaki Yunan mezâliminden çok canlı sahneler yer alır. *İzmir'den Bursa'ya* adlı kitaptaki beş adet hikayesi de aynı mahiyettedir. Bu hikayelerin yazılış sebebi, Yakup Kadri'nin Tedkik-i Mezâlim Heyeti içinde bulunarak Millî Mücadele sırasında Batı Anadolu'daki Yunan zulmünü incelemek üzere buraları gezmesidir. Halktan dinlediklerini kaleme aldığını düşündüğüm yazılarda yürek yakıcı, insanın içini kanatan, olmaz bu kadarı da dedirten, insanlık dışı zalimane hareketler vardır. Kahpe Yunan yenilip de çekip giderken geçtiği beldelerde ne varsa yakmış yıkılmış, Başta Manisa olmak üzere her yeri ateşe vermiştir.

Bu kitabı okuduktan sonra bir şeye çok hayıflandım. Savaş her zaman kötüdür, insanlık için büyük bir ayıptır. Ama Yunanlılar 1919'da İzmir'i işgalinde, başta Şehit Fethi Bey'e yaptığı küstahlık olmak üzere uğradığı her yerde akıl almaz zulümler sergiledi. 1922'de def olup giderken de her yeri ateşe verdi. Savaşın da bir ahlaki ve hukuku vardır. Ama Yunan askeri bunları tamamen unutup, yapmadığı rezalet bırakmamıştır.

Hayıflandığım, üzüldüğüm konu şu oldu. Aradan yüz sene geçmeden biz bunları tamamen unuttuk. Bu vesileyle internete bir göz attım, Yunan işgali sırasındaki zulümlerle, insanlık dışı hareketlerle ilgili, çoğunun amatörce olduğunu sandığım irili ufaklı birçok kitap çıkmış. Ama bugün bunların hiçbirinden haberdar değiliz. Oysa üzerinde yaşadığımız toprakların kıymetini takdir edebilmek için tarihimizi iyi bilmemiz gerekir. Yunanlının Türkiye hevesi hala içindedir, fırsat bulsa hemen gelip buraları tekrar işgal eder. O halde ülkemizin kıymetini bilmek, buraları daha iyi sahiplenmek için atalarımızın ne büyük zulümlere katlandığını öğrenmek durumundayız.

Yapılacak şudur: Bu Yunan zulümüyle ilgili yayınların bir araya getirilerek, onlardan iyi bir özet çıkarılmalı ve devletçe bolca basılmalıdır. Bu tür kitapların üç versiyonu olmalı; ilkokul seviyesinde, orta öğretim seviyesinde ve üniversite düzeyinde olmak üzere bu eserler bolca basılmalıdır. Ayrıca mesela üç senede bir Kurtuluş Savaşı ve düşman mezalimi ile ilgili sosyal ve kültürel faaliyetler yapılarak, tarihi olayların her zaman zihinlerde canlı kalması sağlanmalıdır. Sergiler ve yarışmalarla bu etkinlikler zenginleştirilmelidir.

YAKUP KADRI HAKKINDA

Yakup Kadri Karaosmanoğlu (1889-1974) Manisa'nın Karaosmanoğulları âilesinden Abdülkadir Bey'in oğludur. Kahire'de doğmuş ve ilk çocukluk yıllarını

Mısır'da geçirmiştir. İlk tahsilini, yedi yaşında iken geldiği Manisa'da, orta tahsilini İzmir idâdîsinde yapmış, bir müddet de, tekrar âilesiyle beraber döndüğü Kahire'de, Fransız Frerler mektebinde okumuştur.

Yakup Kadri Türkçenin en güçlü yazarlarından biridir. Dilimizi çok güzel kullanır. Hala okunmaktadır, kendisine minnet borçluyuz. Ama iki kitabı var ki bir takım zararlara yol açmıştır. *Nurbaba* ve *Yaban* romanları hakkında Edebiyat tarihçisi Nihad Sami Banarlı'nın şahitliğine başvuracağım:

“San'atkâr, *Nurbaba* isimli romanında, millî ve tarihi bir Türk müessesesi olan Bektâşî tekkesi'nin, Türk medeniyeti tarihine yedi asır süresince yaptığı büyük hizmetleri asla dikkate almayarak; bu tekkenin yalnız son çağlarındaki bazı bozuk taraflarını Bektaşîliğin kendisi zannedercesine bu teşekkürü şiddetle hırpalamıştır.”

Banarlı *Yaban*'ı şöyle eleştirir: “*Yaban*'ın görüşüne göre, köylünün hiç bir güzel hareketi yoktur. Hiçbir şeyi, hattâ birbirlerini sevmezler. Düşünleri iptidâi, zurnaları çatlak, davulları gürültülüdür. Erkekleri şahsî menfaatlerini düşünür ve menfaatlerinin, birbirini sevip, tutup, yükseltmekte olduğunu bilmez. Kadınları çok kirlidir ve fena kokarlar.”

ÖZETLER

Tekrar *Milli Savaş Hikayeleri*'ne dönersek, “*Neron*” adlı hikayede Manisa yangınının bütün dehşetiyle anlatıldığı görülür. Güvercinlere düşkünlüğü ile bilinen Kuşbaz Hüseyin'in, evine gelen Yunan askerleri kuşlarını birer birer vururlar ve pişirip yemek isterler. Dehşete kapılan Hüseyin Bey, kuşlarının ölümüne çok üzülür ve sonrasında yüzüne öyle bir heybet gelir ki Yunanlılar onun bakışından korkar.

Ödemişli Nalbant pehlivan Ahmet'in evine gelen Yunan askerleri onu ağaca bağlayıp karısına tecavüz edildiğini gördükten sonra aklını kaybedip meczup olur. Üsküp'ten kopup gelen oldukça varlıklı Kerim Ağa'nın iki kızı ve üç oğlu bulunmaktadır. Önce İstanbul, sonra İzmir ve son olarak da Manisa'ya göç eder. Bütün malı düşmanlar tarafından yağmalanır.

Anadolu'da terk edilmiş bir köyde sakat bir kadın, yaşlı bir adam ve bir kız birlikte yaşamaktadır. Kadın köye gelen resmi heyete, nasıl bu hale getirildiğini anlatır. Bütün bu zorluklara rağmen evin küçük çocuğunun cevizleri misafirlere ikram etmesi çok dokunaklıdır.

Düşman baskınından sonra köyünü terk edip kaçan bir kadın ortadan kaybolur ve köyüne dönmek ister. Ancak Ortaklar köyünün halen işgal altında olduğunu öğrenmiştir. Kadın çaresiz bir şekilde ağlar.

MANİSA KURTULUŞ MÜZESİ

Bir önceki Manisa Büyükşehir Belediyesi şehir merkezinde **Manisa Kurtuluş Müzesi** inşaatına başladı. Burası aynı zamanda bir **Panorama Müzesi** olacak. Görsel malzemeyi ve resimleri, Antalya'da yaşayan 64 yaşındaki Rus asıllı ressam Alexander Samsonov hazırlamaktadır. Kendisi dünyanın dört bir yanındaki müzeler ve özel koleksiyonlar için yaptığı eserlerle tanınıyor.

Samsonov bu yeni çalışmasında 1922'de işgal altındaki Manisa'da Türk ordusu önünde geri çekilen Yunan askerlerince başlatılan ve 3 gün sürerek şehirdeki binaların yüzde 90'ının yanmasına, binlerce insanın da hayatını kaybetmesine yol açan yangını resmini çiziyor.

Ön kısmında yağlı boya tablosuna 3 boyutlu bir görünüm kazandıran ses ve görsel efektleri içeren diorama (bir olayın ışık oyunlarının da yardımıyla üç boyutlu olarak modellenmesi) çalışması yer alıyor.

İstanbul Panorama 1453, Manisa Çanakkale Şehitleri Müzesi ve Gaziantep Panorama 25 Aralık Müzesi gibi yerlerdeki tarihi görseller Samsonov tarafından yapılan yapılmıştır. Ben bunları bazılarını gördüm, gerçekten çok muhteşemler.

Samsanov şöyle diyor: "Manisa ve çevresinde büyük trajediler yaşanmış. Çeşitli kaynaklar yardımıyla 3 gün süren yangını resmettik. Bu süre içerisinde binlerce insan öldürülmüş ve şehrin yüzde 90'ı yakılıp, yıkılmış. Buradaki en önemli amacım ziyaretçilerin alana girerken Manisa'nın o anlarını hissetmesidir."

Belediyede yönetim değişti. Ama devlette devamlılık esastır. Yeni Manisa Büyükşehir Belediyesi'nin kısa zamanda bu çok değerli çalışmayı tamamlamasını bekliyoruz.

(Tarihistan.org'da çıktı)